

Zacher, Lech

Posiedzenia Zespołu Ekonomicznych Problemów Rozwoju Nauki i Techniki

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 19/2, 407-408

1974

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

POSIEDZENIA ZESPOŁU EKONOMICZNYCH PROBLEMÓW
ROZWOJU NAUKI I TECHNIKI

Na posiedzeniu Zespołu w dniu 13 listopada 1973 r. mgr Kazimierz Poznański (Instytut Planowania przy Komisji Planowania) wygłosił referat pt. *Empiryczny nurt w ekonomii innowacji*.

Na wstępie referent przedstawił związki między ekonomią postępu technicznego a badaniami nad procesami innowacyjnymi oraz omówił niektóre metodologiczne problemy badania procesów innowacyjnych (przebieg, efekty, przyczyny). Dalej zajął się głównymi kierunkami badań empirycznych w zakresie innowacji. Wyróżnił tu: 1) badania nad przebiegiem innowacji w czasie i w przestrzeni (badania monograficzne typu *case studies*, badania porównawcze, próby uogólnienia ekonometrycznego), 2) badania efektów innowacji (na przykładzie badań w rolnictwie amerykańskim oraz badań E. Mansfielda w przemyśle Stanów Zjednoczonych), 3) badania determinantów procesów innowacyjnych (wpływ struktury i skali rynku na innowacje, źródła informacji w procesach innowacyjnych, nakłady na badania i prace rozwojowe a dynamika procesów innowacyjnych). Na zakończenie mgr Poznański przedstawił próbę typologii zjawisk innowacyjnych.

W ożywionej dyskusji po referacie udział m. in. wzięli: mgr B. Hadyniak, dr L. Zacher, mgr M. Targowska i mgr B. Stolarek. Poruszono w niej takie zagadnienia, jak przedmiot ekonomii postępu technicznego, związek strategii rozwoju nauki i techniki ze strategią rozwoju gospodarki. Omówiono przydatność modeli ekonometrycznych w dziedzinie innowacji. Podkreślano, że badania nad procesami innowacyjnymi powinny mieć charakter interdyscyplinarny, a nie tylko techniczny czy ekonomiczny.

*

Na posiedzeniu następnym, które odbyło się dnia 18 grudnia 1973 r., doc dr inż. Józef Kossecki (Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Kielcach) przedstawił referat *Socjocybernetyczna analiza nauki*.

Referent stwierdził, iż życie społeczne można opisać jako zmienny w czasie proces wymiany energii i informacji, z którym łączy się przetwarzanie energii i informacji. Działania społeczne zależą od bodźców działających na społeczeństwo oraz od ukształtowanych w nim norm. Cybernetycznym modelem norm społecznych są rejestraty w korelatorze układu samodzielnego.

Spółeczny proces zdobywania informacji może się odbywać za pomocą metod przednaukowych lub metod naukowych; w drugim przypadku szybkość zdobywania informacji jest większa. Społeczną wartość informacji określa się analizując wpływ, jaki wywiera ona na aktywność społeczną. Za miarę jej wartości uznaje się wzrost efektów.

Za pomocą metod teorii informacji można ustalić — w pracach naukowych — zarówno jej ilość, jak i wartość. Ze względu na wpływ informacji na katywność społeczną istotne znaczenie ma eliminowanie pseudoinformacji i dezinformacji, jakie mogą być zawarte w pracach naukowych.

Ocena prac naukowych z punktu widzenia ilości zawartych w nich informacji polega na wyznaczeniu miary nieokreśloności związanej ze zbiorem komunikatów naukowych dotyczących badanego problemu oraz zmian tej nieokreśloności, które nastąpiły w wyniku napisania pracy. Ocena z punktu widzenia wartości polega na określeniu, w jakim stopniu informacje zawarte w pracy przyczyniają się do wzrostu aktywności społecznej — zarówno naukowej jak i pozanaukowej. Oceny pod kątem zawartości pseudoinformacji i dezinformacji dokonywać można metodami jakościowej teorii informacji M. Mazura.

Zastosowanie powyższych kryteriów referent zilustrował na przykładzie oceny teorii Malthusa i jej społecznych skutków oraz oceny prognoz ludności Polski z okresu 1955—1971.

W dyskusji poruszono problemy charakteru procesów odzwierciedlanych w cybernetycznym modelu społeczeństwa. Dyskutowano także o oddziaływaniu dezinformacji.

Lech Zacher

NOWE PRACE DOKTORSKIE Z HISTORII TECHNIKI

W dniu 23 listopada 1973 r. w Zakładzie Historii Nauki i Techniki PAN odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr inż. Henryka Josta na temat *Mechanika i energetyka ludowa na Podhalu*. Promotorem był prof. J. Pazdur a recenzentami: prof. E. Olszewski, prof. J. Reychman i doc. T. Dziekoński. W skład Komisji Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN, powołanej do tego przewodu, wchodził: prof. A. Zabko-Potopowicz (przewodniczący), oraz prof. J. Bukowski i doc. A. Wiślicki (członkowie).

Po wygłoszeniu przez doktoranta autoreferatu i odczytaniu recenzji, wywiązała się dyskusja, w której podkreślano znaczenie badań nad przeszłością techniki ziemi podhalańskiej (prof. M. Serejski), metodologiczne walory rozprawy i jej inspiratorską rolę w badaniu genezy techniki (mgr inż. J. Jasiuk) oraz zwracano uwagę na znaczenie wiedzy o ludowych umiejętnościach technicznych dla wyjaśniania rodowodu techniki współczesnej (prof. J. Bukowski, prof. W. Voisé i doc. A. Wiślicki).

W tajnym głosowaniu Komisja opowiedziała się jednogłośnie za przedstawieniem na najbliższym posiedzeniu Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN — wniosku o nadanie mgr inż. H. Jostowi stopnia naukowego doktora.

W tym samym dniu, również w siedzibie Zakładu, odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr inż. Janusza Thora na temat »*Artis Magnae*« *Kazimierza Siemienowicza jako wzór i źródło dzieł późniejszych*. Promotorem był prof. Z. Pączkowski a recenzentami: prof. E. Olszewski, prof. M. Subotowicz i doc. T. Nowak. W skład — powołanej do tego przewodu — Komisji Komitetu Historii Nauki i Techniki wchodził: doc. A. Wiślicki (przewodniczący) oraz prof. J. Bukowski i prof. J. Pazdur (członkowie).

Po wygłoszeniu autoreferatu, po dyskusji oraz po wysłuchaniu odpowiedzi doktoranta na pytania recenzentów, Komisja podjęła decyzję o wystąpieniu na najbliższym posiedzeniu Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN z wnioskiem o nadanie mgr inż. J. Thorowi tytułu naukowego doktora.

Roman Schulz

WIZYTA UKRAIŃSKIEGO HISTORYKA NAUKI

J. O. MATWIJISZYNA

Na zaproszenie kierownictwa Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN oraz redakcji „Kwartalnika Historii Nauki i Techniki” przebywał w Polsce w dniach od 4 do 13 grudnia 1973 r. ukraiński historyk nauki z Kijowa, kandydat nauk matematycznych, Jarosław Oleksijowycz Matwijiszyn. Prowadzi on studia dotyczące zwłaszcza dziejów matematyki na Ukrainie; z tego zakresu opublikował w numerze 3/1972 „Kwartalnika Historii Nauki i Techniki” pracę *Badania dziejów matematyki na Ukrainie od czasów najdawniejszych po wiek XVIII*. Jest także autorem prac doty-